

МОЛОДІЖНЕ СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ШЛЯХ ДО ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

ТУРЧАК Вікторія¹, ШВЕД Вадим²

¹ Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна»

<https://orcid.org/0000-0003-2557-2534>

² Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна»

<https://orcid.org/0000-0001-5497-0975>

У статті всебічно розглядається феномен молодіжного соціального підприємництва як чинник соціально-економічного розвитку України в умовах війни та післявоєнного відновлення. Наголошено на актуальності дослідження через зростаючий інтерес до поєднання бізнесових інструментів з вирішенням соціально важливих проблем. Молодь розглядається як рушійна сила інновацій, яка завдяки своїй гнучкості, креативності та цифровій обізнаності здатна генерувати нові підходи до розв'язання викликів сьогодення. Проаналізовано поняття соціального підприємництва у світовому та національному контекстах, а також його особливості у молодіжному середовищі. Визначено, що молодіжне соціальне підприємництво не лише сприяє зниженню рівня безробіття серед молоді, але й забезпечує підтримку вразливих категорій населення, таких як ветерани, внутрішньо переміщені особи та особи з інвалідністю.

Особливу увагу приділено аналізу перешкод, що стоять на шляху розвитку цього явища в Україні. До них віднесено соціально-економічні труднощі, нестабільність правового поля, відсутність спеціалізованих освітніх програм, недостатній рівень доступу до фінансування, а також психологічні бар'єри. У статті розглянуто міжнародний досвід та практики підтримки молодіжного соціального підприємництва, на основі яких запропоновано конкретні механізми для стимулювання цього напрямку в Україні. Зокрема, йдеться про необхідність розробки державних програм фінансової підтримки, створення чіткої законодавчої бази, впровадження інноваційних освітніх рішень, розвиток міжнародного співробітництва, а також популяризацію успішних практик серед молоді.

Ключові слова: соціальне підприємництво, сталий розвиток, економіка, молодь, працевлаштування, соціальний вплив, соціальна відповідальність, соціальна політика.

<https://doi.org/10.31891/mdes/2025-15-56>

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах економічної нестабільності та необхідності відновлення України особливого значення набуває соціальне підприємництво, яке поєднує бізнесові інструменти з вирішенням соціальних проблем. Молодь є рушійною силою інновацій та позитивних змін, а соціальне підприємництво надає їй можливість не лише реалізовувати власні бізнес-ідеї, але й активно впливати на суспільство. Розвиток молодіжного соціального підприємництва може сприяти: створенню нових робочих місць для вразливих категорій населення, стимулюванню економічної активності регіонів, забезпеченню соціальної згуртованості, інтеграції внутрішньо переміщених осіб у суспільне життя. Попри значний потенціал молодіжного соціального підприємництва, його розвиток стикається з численними викликами, зокрема нестачею фінансування, правовою невизначеністю та браком освітніх програм.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Тематика соціального підприємництва активно досліджується в наукових колах. Дж. Дііс розглядав соціальне підприємництво як інноваційний підхід до вирішення суспільних проблем шляхом комерційної діяльності [1]. А. Передо та М. Маклін визначали його як взаємодію індивідів або груп з метою створення соціальної цінності за допомогою підприємницьких механізмів [2]. Шоу та Картер підкреслювали важливість громадського залучення та волонтерської діяльності в соціальному підприємстві [3]. В українському науковому просторі значний внесок зробили А. Андрющенко, Д. Нагаївська, А. Корнецький, які досліджували вплив соціального підприємництва на економіку країни [4-5]. Однак тема молодіжного соціального підприємництва, особливо в контексті відновлення економіки, ще недостатньо висвітлена, що й зумовлює актуальність даного дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є аналіз ролі молодіжного соціального підприємництва у відновленні економіки України та визначення механізмів його ефективного розвитку.

Для досягнення цієї мети необхідно:

1. Окреслити основні тенденції розвитку молодіжного соціального підприємництва в Україні.
2. Проаналізувати його вплив на економічне відновлення країни.

3. Виявити основні проблеми, з якими стикаються молоді соціальні підприємці.
4. Запропонувати заходи для стимулювання молодіжного соціального підприємництва.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Існують різні підходи до визначення поняття «соціальне підприємництво». Передо А. та МакЛін М. розглядають соціальне підприємництво як взаємодію особи чи групи осіб задля створення соціальної цінності, яка відбувається з використанням наявних можливостей, інновацій, прийняттям ризику та в умовах обмежених ресурсів [2]. Мерфі П. та Кумбз С. вважають, що воно являє собою ефективний механізм створення цінності в соціальній, економічній та природничій формах, що являється продовженням соціальної відповідальності бізнесу [6]. Фоулер А. вбачає створення значущих соціо-економічних структур, взаємозв'язків, інституцій, організацій та практик, які створюють та підтримуються соціальні переваги [7]. Шоу Е. та Картер С. вважають, що це діяльність в межах громади, волонтерських, неприбуткових організацій або приватних фірм, що відбувається не заради прибутку, а заради соціальних результатів [3]. У праці Гурочкіної В.В. [14-15] та Махортова Ю.О. [16] акцентовано увагу на стратегічних напрямках інклюзивного розвитку України, де соціальне підприємництво розглядається як один із засобів забезпечення соціальної рівності, згуртованості та стійкості суспільства. У цьому контексті молодіжне соціальне підприємництво розглянуто як рушійна сила реалізації інклюзивних стратегій – через створення доступу до економічної активності для молоді, ветеранів, ВПО та інших вразливих груп. Варто підкреслити, що інклюзивний розвиток, як показують автори, неможливий без системної підтримки молодіжних ініціатив, зокрема у сфері соціального бізнесу, що відповідає принципам «inclusive growth» в європейській економічній парадигмі. Значимість соціального підприємництва підтверджується його широким розповсюдженням у світі. Згідно з дослідженнями, цей вид бізнесу активно розвивається в багатьох країнах. За даними доповіді «Глобальний погляд на соціальне підприємництво», у 2022 році у світі налічувалося понад 11,5 млн соціальних підприємств. У Великій Британії нараховують близько 130 тис. таких організацій, у Німеччині – понад 100 тис, у Польщі – 30 тис, в Італії – близько 20 тис, в Австрії – понад 2,5 тис, а в Чехії – близько 500. Лідерами в цьому напрямку є Канада, яка в 2019-му році була визнана найкращою країною для соціального підприємництва. За різними оцінками, до початку війни в Україні налічувалося близько 1000 соціальних підприємств [8].

Розуміння концепції соціального підприємництва є важливим для оцінки його впливу на економіку. Досвід інших країн демонструє, що такий вид бізнесу може значно сприяти відновленню економіки, створенню робочих місць і зміцненню соціального капіталу. Наприклад, Grameen Bank (Бангладеш) – мікрофінансовий банк, що кредитує малий бізнес серед незахищених верств населення. TOMS Shoes (США) – компанія, що жертвує одну пару взуття нужденним за кожну продану пару.

Таким чином, соціальне підприємництво – це діяльність, спрямована на вирішення соціальних проблем шляхом застосування бізнес-методів. Воно вирішує проблеми безробіття, соціального захисту, громадського залучення тощо. Головна мета таких підприємств – створення соціальної цінності, а не максимізація прибутку.

Молодіжне соціальне підприємництво – це форма соціального підприємництва, ініційована та керована молоддю (переважно у віковій групі 18-35 років). Воно спрямоване на розв'язання актуальних проблем суспільства, таких як безробіття серед молоді, інтеграція вразливих груп, екологічні ініціативи та розвиток локальних громад. Молоді підприємці часто використовують інноваційні підходи, діджитал-інструменти та соціальні мережі для масштабування своїх ініціатив. Молодіжне соціальне підприємництво сприяє економічному зростанню завдяки: створенню робочих місць, що зменшує рівень безробіття серед молоді, розвитку локальних економік через підтримку малих бізнесів, залученню іноземних інвестицій та грантів, посиленню соціальної відповідальності бізнесу.

Окрему увагу слід приділити ролі соціального підприємництва у підтримці ветеранів і колишніх військових, які повертаються до цивільного життя. Молодіжне соціальне підприємництво сприяє їхній адаптації через:

- працевлаштування та самозайнятність – соціальні підприємства створюють робочі місця для ветеранів, допомагають їм перекваліфікуватися та реалізувати власні бізнес-ідеї;
- психологічну реабілітацію – підприємницька діяльність може стати ефективним способом подолання посттравматичного стресового розладу (ПТСР) та повернення до активного суспільного життя;

- інтеграцію в громади – участь у соціальних проєктах допомагає ветеранам знаходити нові сенси, відновлювати соціальні зв'язки та відчувати свою корисність для суспільства;
- розвиток ветеранських ініціатив – чимало ветеранів створюють власні соціальні підприємства, які допомагають іншим військовим, їхнім родинам і внутрішньо переміщеним особам.

В Україні вже є успішні приклади ветеранського соціального підприємництва, зокрема майстерні, фермерські господарства, громадські кав'ярні та IT-проєкти, засновані колишніми військовими.

Молодь все частіше звертається до соціального підприємництва не лише через можливість отримання доходу, а й через бажання створити позитивні зміни у суспільстві. Результати опитувань EU4Youth підтверджують, що основними мотивами є соціальна відповідальність, прагнення самореалізації та незалежності, а також можливість розвитку професійних навичок у підприємстві. 36% респондентів зазначили, що хотіли б розпочати власний соціальний бізнес, а 34% - працювати в ньому. Серед сфер організації соціального підприємництва найбільш привабливими є надання соціальних послуг (32%), працевлаштування вразливих категорій населення (29%), виробництво соціально значущих товарів (25%), надання послуг НУО (10%) [9].

Розвиток молодіжного соціального підприємництва може стати ефективним механізмом для боротьби з безробіттям та економічною стагнацією в Україні. Проте існує низка суттєвих перешкод, які гальмують його ефективне становлення та функціонування.

Проблеми соціального підприємництва в Україні можна поділити на три основні блоки: соціально-економічні, психологічні та юридичні [8; 10].

До соціально-економічних проблем належать воєнний стан, дефіцит бюджету, високий рівень внутрішньої та зовнішньої міграції, зростаюче соціальне відчуження окремих груп населення та недостатня державна підтримка соціального підприємництва, що зумовлює дефіцит ресурсів для його розвитку.

Нестача податкових пільг, грантових програм та інших форм державної підтримки стримує розвиток соціального підприємництва. Це знижує мотивацію молоді до започаткування власних проєктів.

Молоді підприємці часто стикаються з відсутністю стартового капіталу та складнощами в доступі до кредитних ресурсів. Це обумовлено високими вимогами банків до застави та кредитної історії, що є недосяжними для більшості молодих людей. Як зазначається в дослідженні, «відсутність фінансових ресурсів, необхідних для започаткування власної справи, є однією з головних перешкод на шляху розвитку молодіжного підприємництва».

Недостатня кількість спеціалізованих навчальних програм та тренінгів для соціальних підприємців обмежує можливості молоді в ефективному веденні бізнесу та реалізації соціальних проєктів. Як зазначається в дослідженні, «на сьогоднішній день немає чіткого розуміння сутності такого економічного явища як «молодіжне підприємництво».

Психологічні бар'єри включають низький рівень правової обізнаності, страх перед ризиками, нестачу управлінського досвіду, а також загальну інертність суспільства у питаннях соціальних інновацій.

Юридичні проблеми проявляються у відсутності чіткої законодавчої бази, що регулює соціальне підприємництво, нестабільності правового середовища, наявності колізій у нормативно-правових актах та відсутності податкових стимулів, які б сприяли розвитку цього сектора. Відсутність єдиного правового визначення соціального підприємництва унеможливорює ефективний державний контроль та підтримку, що значно ускладнює розвиток соціально відповідального бізнесу в Україні. Крім цього, на сьогоднішній день немає чіткого розуміння сутності такого економічного явища як «молодіжне підприємництво».

Юридична невизначеність, зокрема відсутність чіткої законодавчої бази, не лише ускладнює реєстрацію соціальних підприємств, а й обмежує їхній доступ до фінансових ресурсів. Це, у свою чергу, погіршує інвестиційну привабливість цього сектору та звужує можливості для розвитку бізнес-освіти в соціальному підприємстві.

Для подолання зазначених проблем необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на фінансову підтримку молодіжних ініціатив, розробку чіткої законодавчої бази, впровадження освітніх програм для соціальних підприємців та активізацію державної підтримки у вигляді податкових пільг та грантів.

Розвиток молодіжного соціального підприємництва є важливим чинником соціально-економічного зростання та відновлення країни. Для ефективного формування екосистеми

соціального бізнесу серед молоді необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на усунення правових, фінансових та освітніх бар'єрів.

1. Запровадження державних програм фінансової підтримки

Одним із ключових аспектів стимулювання молодіжного соціального підприємництва є розробка та впровадження державних програм фінансової підтримки. Йдеться про систему грантів, субсидій та податкових пільг, які дозволять молодим підприємцям отримувати стартовий капітал для реалізації соціальних бізнес-ідей. Досвід європейських країн свідчить, що такі механізми сприяють зниженню ризиків для нових соціальних підприємств та забезпечують їхню стійкість на ринку [2].

В цілому, роль державної підтримки можна звести до основних кроків:

- прийняти закон про соціальне підприємництво, який визначатиме правовий статус таких підприємств;

- створити державні програми пільгового кредитування для соціальних бізнесів;

- запровадити податкові стимули для інвесторів, що підтримують соціальні підприємства.

2. Розвиток навчальних програм для молодих підприємців

Однією з основних перешкод для молодіжного соціального підприємництва є недостатній рівень освітньої підготовки у сфері бізнес-менеджменту, фінансів та соціального впливу. Запровадження освітніх програм, бізнес-інкубаторів, акселераторів та менторських ініціатив дозволить підвищити рівень обізнаності молодих підприємців щодо стратегічного планування, маркетингу, фінансового менеджменту та правових аспектів ведення бізнесу. Дослідження підтверджують, що підприємницька освіта безпосередньо впливає на рівень успішності соціальних стартапів [3].

3. Сприяння міжнародному співробітництву та залученню іноземних інвестицій

Залучення міжнародного досвіду та ресурсів є важливим кроком у розвитку молодіжного соціального підприємництва. Взаємодія з міжнародними організаціями, фондами та бізнес-структурами дозволяє українським соціальним підприємцям отримувати грантове фінансування, технічну підтримку та доступ до міжнародних ринків. Наприклад, програми Європейського Союзу (EU4Youth), ООН та Світового банку сприяють розвитку соціального підприємництва через надання фінансової підтримки та консультаційних послуг [11].

4. Популяризація успішних кейсів соціального підприємництва

Формування позитивного іміджу соціального підприємництва є важливим інструментом залучення молоді до цієї сфери. Висвітлення успішних прикладів соціальних підприємств через засоби масової інформації, соціальні мережі, бізнес-форуми та конференції сприятиме підвищенню довіри до цього сектору та популяризації його ідей. Досвід країн ЄС свідчить, що такі заходи мотивують молодих підприємців до створення власних соціальних ініціатив, оскільки демонструють реальні можливості впливу на суспільство та економіку [12].

В Україні успішний досвід підтримки соціального підприємництва демонструє ГО «Школа усвідомленого підприємництва» (School of ME), яка реалізує низку програм та ініціатив, спрямованих на розвиток соціального бізнесу на різних рівнях. Зокрема, у співпраці з Українським Червоним Хрестом впроваджується програма REDpreneur.UA, що надає гранти до 7000 євро для молодіжних підприємців (2025 р.). Також організація оголосила конкурс для закладів освіти, у межах якого 25 навчальних закладів проводитимуть тренінги із соціального підприємництва, а 15 із них отримають наставництво та грантову допомогу для створення власних соціальних підприємств. Програма «18:35. Бізнес-підтримка» надає 15 молодіжним підприємствам експертну допомогу для розробки планів відновлення та фінансування бізнесу в умовах війни. Крім того, у співпраці з іншими організаціями School of ME підтримує молодіжні центри, надаючи їм наставництво та гранти до 2000 євро для започаткування соціальних підприємств, що сприятиме розвитку підприємницької культури серед молоді.

Ці ініціативи сприяють розвитку соціального підприємництва в Україні, надаючи освітню, фінансову та менторську підтримку як для навчальних закладів, так і для молодіжних підприємців.

Таким чином, для ефективного розвитку молодіжного соціального підприємництва необхідно впроваджувати системні державні механізми підтримки, розвивати освітні програми, сприяти міжнародному співробітництву та активно популяризувати успішні бізнес-моделі. Комплексний підхід до цих заходів дозволить створити сприятливе середовище для молодіжного підприємництва та його активного внеску у соціально-економічне відновлення країни.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Молодіжне соціальне підприємництво має значний потенціал для розвитку економіки України, оскільки воно сприяє появі нового покоління підприємців – активних громадян, які не лише генерують прибуток, а й змінюють суспільство на краще. Молодь, завдяки своїй мобільності, креативності та технологічній обізнаності, швидко адаптується до викликів часу, створюючи соціально відповідальні бізнес-моделі. Розвиток молодіжного соціального підприємництва може стати ключовим фактором у подоланні економічної нестабільності, спричиненої війною, адже воно: створює нові робочі місця для молоді, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих категорій населення; сприяє інтеграції молоді в соціально-економічні процеси країни, забезпечуючи сталість економічного зростання; залучає інвестиції та грантові кошти, що допомагають розвивати інноваційні підприємницькі моделі. Проте для розширення впливу молодіжного соціального підприємництва необхідна комплексна підтримка з боку держави, бізнесу та громадських організацій. Зокрема, варто розробити ефективні освітні програми для молодих підприємців, запровадити пільгові умови для соціальних ініціатив та створити механізми спрощеного доступу до фінансування.

Отже, молодіжне соціальне підприємництво відіграє важливу роль у процесі відновлення економіки країни, адже воно поєднує бізнесові підходи з вирішенням актуальних соціальних проблем. Молоді підприємці не лише створюють стійкі бізнес-моделі, а й активно сприяють розвитку суспільства, формуючи нову економіку, орієнтовану на інклюзивність, сталість і соціальну відповідальність. Запровадження цілісної екосистеми підтримки соціального підприємництва – від законодавчого регулювання до освітніх ініціатив і фінансових механізмів – дозволить сформувати сприятливе середовище для сталого розвитку цього сектору в Україні. Таким чином, молодіжне соціальне підприємництво є не лише інструментом економічного зростання, а й механізмом соціальної трансформації, що сприяє побудові сталого, відповідального та інноваційного суспільства в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Dees J. G.. The Meaning of Social Entrepreneurship. Stanford University. 1998. URL: https://centers.fuqua.duke.edu/case/wp-content/uploads/sites/7/2015/03/Article_Deess_MeaningofSocialEntrepreneurship_1998.pdf
2. Peredo A.M., Murdith McL. Social entrepreneurship: A critical review of the concept // Journal of world business. 2006. № 41.1. P. 56-65.
3. Shaw E., Carter S. Social entrepreneurship: Theoretical antecedents and empirical analysis of entrepreneurial processes and outcomes. *Journal of small business and enterprise development*. 2007. № 14.3. P. 418-434.
4. Андрущенко А. І., Рябець І. М. Соціальне підприємництво як інноваційний механізм підвищення якості життя найбільш уразливих прошарків населення. *Socioprostrir: міждисциплінарний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*. 2017. № 1. С. 12-16.
5. Корнецький А. О., Нагаївська Д. Ю. Соціальне підприємництво і соціальна відповідальність бізнесу: визначення, критерії та регулювання. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 11. С. 204-208.
6. Murphy P, Coombes S. A model of social entrepreneurial discovery. *Journal of business ethics*. 2009. № 87.3. P. 325-336.
7. Fowler A. NGOs as a moment in history: beyond aid to social entrepreneurship or civic innovation? *Third world quarterly*. 2000. № 21.4. P. 637-654.
8. Каширнікова І.О., Спірідонова К.О., Кірнос О.В. Соціальне підприємництво у сучасній Україні. *Економічний простір*. 2024. № 190. С.62-65.
9. Сприйняття соціального підприємництва серед української молоді: Дослідження в рамках проекту EU4Youth «Відновлення через соціальне підприємництво». 2024. URL: <https://gurt.org.ua/articles/104142/>
10. Сірий Є.В. Особливості розвитку молодіжного підприємництва та самозайнятості молоді в Україні. Монографія. Київ: ЦОП «Глобус» ФОП Кравченко Я.О. 2021. 68 с.
11. Nicholls, A. The Legitimacy of Social Entrepreneurship: Reflexive Isomorphism in a Pre-Paradigmatic Field. *Entrepreneurship Theory and Practice*. 2010. № 34(4). P. 611-633.

12. Defourny, J., & Nyssens, M. Conceptions of Social Enterprise and Social Entrepreneurship in Europe and the United States: Convergences and Divergences. *Journal of Social Entrepreneurship*. 2010. № 1(1). P. 32-53.
13. Гурочкіна В.В. Механізми розвитку промислових підприємств в емерджентній економіці : монографія. Хмельницький : ХНУ, 2020. 336 с.
14. Гурочкіна В., Браунагель А. Соціальні підприємства в умовах війни vs ринок праці та демографічна ситуація України. *Сталий розвиток економіки*, 2024. (3(50)), 271-282. URL <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-41>
15. Гурочкіна В.В., Калач Г.М. Економічна безпека соціального капіталу країни. Вісник Хмельницького національного університету. № 2, Том 2. 2022. С. 340-344. Doi [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-53](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-53) http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/09/vknu-es-2022-n2t2304_53.pdf
16. Гурочкіна В.В., Махортов Ю.О. Стратегічні напрями інклюзивного розвитку України. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2018. № 17. С. 35-44. URL : https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2019/12/2019_17_035.pdf

REFERENCES:

1. Dees J. G.. The Meaning of Social Entrepreneurship. Stanford University. 1998. URL: https://centers.fuqua.duke.edu/case/wp-content/uploads/sites/7/2015/03/Article_Deess_MeaningofSocialEntrepreneurship_1998.pdf
2. Peredo A.M., Murdith McL. Social entrepreneurship: A critical review of the concept // *Journal of world business*. 2006. № 41.1. P. 56-65.
3. Shaw E., Carter S. Social entrepreneurship: Theoretical antecedents and empirical analysis of entrepreneurial processes and outcomes. *Journal of small business and enterprise development*. 2007. № 14.3. P. 418-434.
4. Andrushchenko A. I., Riabets I. M. Sotsialne pidpriemnytstvo yak innovatsiyni mekhanizm pidvyshchennia yakosti zhyttia naibilsh urazlyvykh prosharkiv naselennia. *Socioprostr: mizhdystsyplinarnyi zbirnyk naukovykh prats z sotsiologii ta sotsialnoi roboty*. 2017. № 1. S. 12-16.
5. Kornetskyi A. O., Nahaivska D. Yu. Sotsialne pidpriemnytstvo i sotsialna vidpovidalnist biznesu: vyznachennia, kryterii ta rehuliuivannia. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2016. № 11. S. 204-208.
6. Murphy P., Coombes S. A model of social entrepreneurial discovery. *Journal of business ethics*. 2009. № 87.3. P. 325-336.
7. Fowler A. NGOs as a moment in history: beyond aid to social entrepreneurship or civic innovation? *Third world quarterly*. 2000. № 21.4. P. 637-654.
8. Kashynikova I.O., Spiridonova K.O., Kirnos O.V. Sotsialne pidpriemnytstvo u suchasni Ukraini. *Ekonomichniy prostir*. 2024. № 190. S.62-65.
9. Spryniatia sotsialnoho pidpriemnytstva serez ukrainskoi molodi: Doslidzhennia v ramkakh proiektu EU4Youth «Vidnovlennia cherez sotsialne pidpriemnytstvo». 2024. URL: <https://gurt.org.ua/articles/104142/>
10. Siryi Ye.V. Osoblyvosti rozvytku molodizhnogo pidpriemnytstva ta samozainiatiosti molodi v Ukraini. *Monohrafiia*. Kyiv: TsOP «Hlobus» FOP Kravchenko Ya.O. 2021. 68 s.
11. Nicholls, A. The Legitimacy of Social Entrepreneurship: Reflexive Isomorphism in a Pre-Paradigmatic Field. *Entrepreneurship Theory and Practice*. 2010. № 34(4). P. 611-633.
12. Defourny, J., & Nyssens, M. Conceptions of Social Enterprise and Social Entrepreneurship in Europe and the United States: Convergences and Divergences. *Journal of Social Entrepreneurship*. 2010. № 1(1). P. 32-53.
13. Hurochkina V.V. Mekhanizmy rozvytku promyslovykh pidpriemstv v emerzhentnii ekonomitsi : monohrafiia. Khmelnytskyi : KhNU, 2020. 336 s.
14. Hurochkina V., Braunahel A. Sotsialni pidpriemstva v umovakh viiny vs rynek pratsi ta demohrafichna sytuatsiia Ukrainy. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, 2024. (3(50)), 271-282. URL <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-50-41>
15. Hurochkina V.V., Kalach H.M. Ekonomichna bezpeka sotsialnoho kapitalu krainy. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. № 2, Том 2. 2022. С. 340-344. Doi [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2\(2\)-53](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-304-2(2)-53) http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/09/vknu-es-2022-n2t2304_53.pdf
16. Hurochkina V.V., Makhortov Yu.O. Stratehichni napriamy inkliuzyvnoho rozvytku Ukrainy. *Problemy innovatsiino-investytsiynoho rozvytku*. 2018. № 17. С. 35-44. URL : https://nonproblem.net/wp-content/uploads/2019/12/2019_17_035.pdf

YOUTH SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AS A WAY TO RESTORE THE COUNTRY'S ECONOMY

TURCHAK Viktoriia, SHVED Vadym

Open International University of Human Development Ukraine

The article explores youth social entrepreneurship as a crucial factor in Ukraine's socio-economic development and post-war recovery. In light of current challenges such as economic instability, high unemployment, internal displacement, and the vulnerability of large segments of

the population, the author emphasizes the increasing importance of youth-led entrepreneurial initiatives focused on achieving social impact alongside financial outcomes. Young people are presented as active agents of positive change, capable of addressing pressing societal issues through innovation, digital tools, and entrepreneurial thinking.

The study analyzes various academic approaches to defining social entrepreneurship, highlights the specific characteristics of youth initiatives, and outlines their influence on the economic and social spheres. Youth social entrepreneurship is considered not only a means of self-realization but also a powerful tool for fostering social cohesion, supporting internally displaced persons, war veterans, persons with disabilities, and other vulnerable groups. It contributes to the development of local communities, job creation, foreign investment attraction, and the implementation of innovative social solutions.

Special attention is given to the systemic barriers hindering the development of youth social entrepreneurship in Ukraine. These include the lack of a clear legal framework and unified definition of social entrepreneurship, limited access to funding and grants, difficult access to credit due to strict banking requirements, a shortage of tailored educational programs, and insufficient awareness among young people regarding business development tools. Psychological factors such as fear of failure, lack of experience, low self-esteem, and societal inertia are also considered.

The article substantiates a set of measures needed to create a favorable environment for youth social entrepreneurship in Ukraine. These measures include: adopting special legislation on social enterprises; introducing a system of state incentives, including tax benefits, subsidies, and preferential loans; creating a national network of business incubators, accelerators, and mentorship initiatives; and fostering partnerships between government institutions, civil society organizations, international donors, and educational institutions. The importance of promoting successful case studies of social entrepreneurship among young people is also emphasized as a way to enhance trust in this sector and motivate broader engagement.

The author highlights several successful Ukrainian initiatives supporting youth social entrepreneurship, particularly through the work of non-governmental organizations, educational programs, and grant competitions. Ultimately, the article argues that youth social entrepreneurship has not only economic value but also deep social relevance, contributing to the emergence of a new generation of socially responsible entrepreneurs committed to building an inclusive, resilient, and innovative society.

Keywords: social entrepreneurship, sustainable development, economy, youth, employment, social impact, social responsibility.